

RATNI ZLOČINI

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske pokreće kaznene postupke zbog kaznenih djela ratnih zločina od 1991. godine pa dakle, nisu točne tvrdnje kako se ranije nisu ili se ne progone počinitelji kaznenih djela ratnih zločina.

Unatoč činjenici da se na Internet stranicama državnog odvjetništva kontinuirano objavljuju podaci i brojna pojašnjenja o radu na ovim predmetima nužno je istaknuti da su u svim predmetima u kojima su tijela otkrivanja podnijela kaznene prijave protiv poznatih počinitelja kao i u onim predmetima u kojima se raspolagalo s dovoljno dokaza, pokrenuti kazneni postupci protiv neposrednih izvršitelja ili protiv zapovjednika ratnih zločina, dok se u predmetima u kojima počinitelji još nisu otkriveni od tijela otkrivanja kontinuirano zahtijeva utvrđivanje počinitelja i prikupljanje dokaza nužnih za procesuiranje.

U cilju objektivnog informiranja javnosti, dajemo ažurirani prikaz stanja i ponavljamo pojedina objašnjenja.

Kako se radi o opsežnim podacima, prikaz rada podijeljen je u nekoliko kategorija s tim da zbog zakonskih ograničenja o tajnosti u postupanju u pojedinim stadijima postupaka nismo u mogućnosti prikazati sve podatke:

1. Nadležnost za postupanja u predmetima ratnih zločina u Republici Hrvatskoj
2. Statistički podaci
3. Pojedini predmeti od posebnog interesa javnosti
 - a) logori izvan Republike Hrvatske
 - b) silovanje kao ratni zločin
 - c) neki zločini od posebnog interesa javnosti
4. Baza podataka ratnih zločina
5. Postupanja po posebnim sporazumima za ratne zločine s tužiteljstvima u regiji
6. Projekt Časnika za vezu i mladih profesionalaca u MKSJ

1. Nadležnost za postupanja u predmetima ratnih zločina u Republici Hrvatskoj

Počevši od 1991. godine na predmetima ratnih zločina postupala su sva županijska državna odvjetništva na području Republike Hrvatske. Tijekom vremena došlo je do izmjena zakona koji određuju mjesnu nadležnost koje su bile nužne radi koncentracije istraživanja i procesuiranja ratnih zločina.

Tako je izmjenama Zakona o primjeni Statuta međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava¹, određeno da su u zakonom određenim slučajevima nadležna četiri najveća Županijska suda (Osijek/Rijeka/Split/Zagreb), a time i četiri najveća Županijska državna odvjetništva u njihovim sjedištima u kojima su osnovani posebni Odsjeci za ratne zločine. U najvećem broju, predmeti su preneseni na postupanje u specijalizirane sudove i državna odvjetništva za ratne zločine. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske donijelo je 17. siječnja 2012. Opću uputu u vezi s radom na ratnim zločinima kojom se omogućuje upućivanje na rad drugih državnih odvjetnika koji imaju iskustva u radu na predmetima ratnih zločina u ta odvjetništva.

¹ Zakon o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava, Narodne Novine broj 173/05, 29/04, 55/11 i 125/11)

Izmjene zakona omogućile su drugačiju organizaciju u radu na ovim predmetima te su stvorene tzv. „vertikale“ za učinkovitiji rad na predmetima ratnih zločina tako da je ustrojen sustav:

- u Policijskim upravama u sjedištima specijaliziranih županijskih sudova osnovani su posebni odjeli za rad u predmetima ratnih zločina,

- četiri Županijska suda (Osijek/Rijeka/Split/Zagreb) određena su kao stvarno nadležna za rad u predmetima ratnih zločina, a u tim su sudovima ustrojeni posebni odjeli u kojima postupaju vijeća sastavljena od sudaca profesionalaca,

- u specijaliziranim Županijskim državnim odvjetništvima u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu osnovani su Odsjeci za ratne zločine u koje se imenuju zamjenici s najvećim iskustvom i znanjem u radu na ovim predmetima.

Ovakvom organizacijom omogućena je koncentracija rada, smanjene su teškoće u komunikaciji i ostvarena je nužna specijalizacija što se pozitivno očitovalo na učinkovitost rada u ovim predmetima.

2. Statistički podaci

U Republici Hrvatskoj do 31. prosinca 2013. zbog kaznenih djela ratnih zločina pokrenut je postupak protiv 3599 osoba². U odnosu na dio osoba protiv kojih je postupak pokrenut, nakon provedene istrage državni su odvjetnici odustali od progona budući je tijekom istrage utvrđeno kako djelo nije ratni zločin ili zbog toga što tijekom istrage nisu prikupljeni dokazi o kaznenom djelu i krivnji počinitelja.

Vođena je istraga protiv 241 osoba, protiv 613 osoba u tijeku je prvostupanjski kazneni postupak na temelju podignutih optužnica državnog odvjetništva te je u odnosu na 608 osoba donijeta osuđujuća presuda.

Rad na ovim predmetima je kontinuiran zbog čega se podaci iskazani u tabeli mijenjaju ovisno o promjenama u stadijima postupaka.

² Radi se podacima počev od 1991. godine pa do označenog datuma

DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE	Pregled podnijetih istražnih zahtjeva, optuženih i osuđenih za ratne zločine na dan 31. 12. 2013.							
	Pokrenut kazneni postupak	Istraga u tijeku	Prekid istrage	Obustava istrage	Optuženo	Osoba bez presude	Osuđeno	Oslobođeno, obustave, prekvalifikacija
Bjelovar	497	13	0	213	271	7	9	255
Dubrovnik	195	9	3	178	5	0	3	2
Karlovac	194	45	0	63	86	4	63	19
Osijek	908	28	7	372	501	223	98	180
Rijeka	86	4	2	12	68	27	30	11
Sisak	304	9	12	122	161	0	48	113
Slavonski Brod	171	1	21	105	44	0	35	9
Split	190	18	0	16	156	66	76	14
Šibenik	175	61	0	72	72	0	60	12
Varaždin	3	0	0	0	3	3	0	0
Vukovar	291	0	20	39	232	53	85	94
Zadar	259	19	7	100	133	27	74	32
Zagreb	286	34	3	3	246	203	27	16
UKUPNO	3599	241	75	1295	1978	613	608	757

U najvećem broju ovih predmeta, nadležna županijska državna odvjetništva pokretala su postupke protiv pripadnika bivše Jugoslavenske narodne armije (dalje u tekstu: JNA), pripadnika Teritorijalnih obrana te pripadnika vojnih i paravojnih snaga tzv. Republike Srpske Krajine. Postupcima su obuhvaćeni zločini na području Republike Hrvatske i zločini na štetu hrvatskih građana počinjeni izvan njezina područja.

Nedostupnost okrivljenika, a vrlo često i svjedoka, karakteristika je rada na ovim predmetima. Zbog toga su u velikom broju predmeta podignute optužnice ili su donesene presude iako su okrivljenici izvan dosega nadležnih pravosudnih tijela Republike Hrvatske.

S obzirom da kazneno djelo ratnog zločina kao i najteže povreda ratnog i humanitarnog prava „ne poznaju nacionalnost“ ni okrivljenika niti oštećenika, to su državna odvjetništva pokretala kaznene postupke i protiv pripadnika hrvatskih oružanih snaga u svim predmetima u kojima je prijavljen poznati počinitelj i u kojim je prikupljeno dovoljno dokaza za procesuiranje. Za razliku od naprijed navedenih postupaka, koje karakterizira nedostupnost okrivljenika, u gotovo svim ovim, predmetima okrivljenici su dostupni hrvatskim pravosudnim tijelima.

U niže navedenoj tabeli navedeni su podaci sa stanjem na dan 31. prosinca 2013. koji se odnose samo na kaznene postupke zbog ratnih zločina koji su pokrenuti protiv pripadnika hrvatskih oružanih snaga.

DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE	Pregled podnijetih istražnih zahtjeva, optuženih i osuđenih za ratne zločine na dan 31. 12. 2013. - HV/MUP RH							
	Pokrenut kazneni postupak	Istraga u tijeku	Prekid istrage	Obustava istrage	Optuženo	Osoba bez presude	Osuđeno	Oslobođeno, obustave, prekvalifikacija
Bjelovar	9	0			9			9
Dubrovnik								
Karlovac	1				1	1		
Osijek	13			1	12	2	6	4
Rijeka	9	1		3	5		3	2
Sisak	3			3				
Slavonski Brod								
Split	20	1		1	18	6	9	3
Šibenik	2			1	1		1	
Varaždin								
Vukovar	5				5		5	
Zadar								
Zagreb	50	5		2	43	10	21	12
UKUPNO	112	8		10	94	23	44	27

3. Pojedini predmeti od posebnog interesa javnosti

Za neke zločine javnost iskazuje poseban interes. Stoga se daje kratki prikaz samo pojedinih zločina budući su podaci o procesuiranju za brojne zločine već objavljeni u brojnim priopćenjima na Internet stranicama državnog odvjetništva.

a) postupci zbog ratnih zločina počinjenih u logorima izvan područja Republike Hrvatske

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je 11. travnja 2011. pred Županijskim sudom u Osijeku optužnicu protiv načelnika Uprave bezbednosti SSNO i zapovjednika koncentracionog logora Begejci i Stajićevo zbog počinjenja kaznenih djela ratnih zločina na štetu civila i ratnih zarobljenika iz članka 120. i 122. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, počinjenih u logorima Begejci, Stajićevo, Sremska Mitrovica, Niš i Stara Gradiška.

Prvooptuženiku A.V. stavlja se na teret da je od početka listopada 1991. godine pa do svibnja 1992. godine, u Republici Srbiji, na napuštenom poljoprivrednom imanju u blizini mjesta Begejci, u napuštenoj stočnoj farmi u blizini mjesta Stajićevo, u dijelu Kazneno-popravnog doma Sremska Mitrovica te u zatvorima u Nišu, Staroj Gradiški, kao načelnik Uprave bezbednosti tadašnjeg Saveznog sekretarijata za narodnu obranu iako je znao da se u logoru ne poštuju odredbe međunarodnog prava o postupanju s ratnim zarobljenicima i civilima, nije poduzeo ništa da se takva protuzakonita ponašanja suzbiju i počinitelji kazne, nego je unatoč tome pristajao da njemu podređene osobe nastave s takvim protupravnim radnjama kao i da njemu podređeni stvarni zapovjednici logora sebi podređenim pripadnicima vojne policije, odnosno čuvarima u logorima, dopuštaju i toleriraju da svakodnevno fizički i psihički zlostavljaju gotove sve zarobljenike i civile. Uslijed toga je više stotina zarobljenih civila i pripadnika vojnih postrojbi fizički i psihički zlostavljano, a 7 od njih je smrtno stradalo. Drugookrivljenom M.Ž. stavlja se na teret da je od početka listopada 1991. godine do kraja prosinca 1992. godine, na napuštenom poljoprivrednom imanju u blizini mjesta Begejci, na napuštenoj stočnoj farmi u blizini mjesta Stajićevo, u Republici Srbiji, kao

nadređeni i stvarni zapovjednik oba logora čije su osiguranje obavljali njemu podređeni pripadnici JNA, nije osigurao red i zakonitost u logorima, iako je znao da se u logorima događaju protupravne radnje i da su svi zatočenici izloženi fizičkom i psihičkom zlostavljanju, neki i do smrti, nije poduzeo ništa da se takve protupravne radnje spriječe i nedostaci otklone, kao i da se počinitelji kazne, te je svjesno pristao da njemu podređene osobe nastave s takvim protupravnim radnjama, prešutno dopustivši čuvarima logora da svakodnevno sustavno fizički i psihički zlostavljaju zarobljenike, pa je tako više stotina zarobljenih civila i pripadnika vojnih postrojbi svakodnevno fizički i psihički zlostavljano dok je 7 zarobljenika smrtno stradalo.

Sukladno odredbama Sporazuma o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida zaključenog s Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije, podaci i dokazi iz ovog predmeta predani su tom Tužilaštvu 12. listopada 2011. na razmatranje radi mogućeg poduzimanja kaznenog progona u Republici Srbiji, budući je utvrđeno da obojica okrivljenika prebivaju u Republici Srbiji i imaju državljanstvo te države zbog čega ne mogu biti izručeni Republici Hrvatskoj.

Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije nije prihvatilo ovaj prijedlog pa je s obzirom na težinu počinjenog kaznenog djela, a imajući u vidu da su optuženici nedostupni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku Županijskom sudu u Osijeku podnijelo prijedlog da se postupak provede suđenjem u odsutnosti optuženika, koji prijedlog je Županijski sud u Osijeku prihvatio te se očekuje zakazivanje glavne rasprave. U međuvremenu je drugooptuženik umro zbog čega je 31. kolovoza 2013. protiv njega postupak obustavljen.

Osim ove optužnice, Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je vezano za stradanja u logorima na području Republike Srbije nakon okupacije mjesta na području Vukovarsko-srijemske županije te pada Vukovara, vodilo više kaznenih postupaka.

Tako je u kaznenom predmetu protiv S.B. bio vođen kazneni postupak protiv njega kao neposrednog počinitelja - čuvara u logoru u „Stajićevo“, na području Republike Srbije, koji postupak je vođen u odsutnosti, a okončan je presudom Županijskog suda u Osijeku 14. travnja 1999. kojom je optuženik proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina.

U kaznenom predmetu protiv I.V. postupak je vođen protiv njega kao čuvara u logorima „Stajićevo“ i „Begejci“ te je presudom Županijskog suda u Osijeku od 5. prosinca 1997. proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora od 20 godina. U ovom kaznenom predmetu postupak je vođen u prisutnosti optuženika, a tijekom izdržavanja kazne zatvora, osuđeni je zatražio da kaznu nastavi izdržavati u zatvoru na području Republike Srbije te je Okružni sud u Beogradu 2007. godine donio presudu kojom potvrđuje presudu Županijskog suda u Osijeku kojom je optuženik proglašen krivim zbog ratnih zločina počinjenih na štetu zatočenika logora „Stajićevo“ i „Begejci“.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je 29. svibnja 2007. podiglo optužnicu protiv M.C., Lj.M. i M.K. zbog ratnog zločina počinjenog na štetu zatočenika logora „Sremska Mitrovica“. U odnosu na ove optuženike postupak je u fazi zakazivanja glavne rasprave.

U ovom je kaznenom predmetu Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku sukladno sporazumu s Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije dostavilo predmet na razmatranje radi poduzimanja progona u Republici Srbiji gdje je utvrđeno da prebiva M.C. Na temelju podataka dostavljenih od Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku, Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije pokrenulo je u Republici Srbiji protiv njega postupak i pred Višim sudom u Beogradu protiv njega je podignuta optužnica 5. ožujka 2012.

b) Silovanje kao ratni zločin

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je 10. siječnja 2012. objavilo priopćenje da hrvatski Kazneni zakon i raniji Osnovni krivični zakon Republike Hrvatske, koji se primjenjuje na kaznena djela ratnih zločina počinjena tijekom Domovinskog rata, propisuje da, pored drugih inkriminacija, kazneno djelo ratnog zločina čini svatko tko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se civilno stanovništvo ubija, muči ili da se nečovječno prema njemu postupa, da se prinuđuje na prostituciju ili silovanje, ili tko počini neko od navedenih djela. Isto je u skladu i sa Ženevskom konvencijom o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. kojom se propisuje zaštita civilnih osoba za vrijeme oružanog sukoba, čega su se dužne pridržavati sve strane u sukobu, time da je člankom 3. stavkom 2. točkom c) te Konvencije posebno propisano da su zabranjeni čini, povrede osobnog dostojanstva, osobito uvredljivi i ponižavajući postupci.

Što se tiče seksualnog nasilja u ratu i u tom kontekstu počinjenja kaznenog djela ratnog zločina silovanjem, silovanje kao način izvršenja kaznenog djela ratnog zločina regulirano je kako u Osnovnom krivičnom zakonu Republike Hrvatske koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja djela (1991/1992) tako i u Kaznenom zakonu (1997), a isto tako i u najnovijem Kaznenom zakonu koji je donesen u listopadu 2011. godine, a stupio na snagu 1. siječnja 2013.

Stoga nije upitno da je silovanje jedan od načina počinjenja kaznenog djela ratnog zločina, ukoliko su za to ispunjeni i drugi zakonom propisani uvjeti.

U vezi statističkih podataka o broju žrtava ovih kaznenim djela, nadležna državna odvjetništva imaju u radu određen broj predmeta i u svim slučajevima u kojima je bilo dovoljno dokaza da su poznati počinitelji počinili ovo kazneno djelo, pokrenuti su kazneni postupci, dok se dio slučajeva još uvijek istražuje.

Primjerice, zbog kaznenih djela ratnih zločina počinjenih u logorima u naprijed navedenoj optužnici protiv dvojice zapovjednika bivše JNA po zapovjednoj odgovornosti, među ostalim, stavlja im se na teret da su u logorima: „...zatočene žene sustavno i svakodnevno silovane i prisiljavane na druge sa spolnim odnosom izjednačene radnje...“.

S obzirom da državno odvjetništvo nema evidentiranih prijava ili drugih saznanja o masovnim silovanjima, državno je odvjetništvo javno pozvalo žrtve da se jave radi davanja iskaza jer bez svjedočenja samih žrtava dokazivanje ovog oblika ratnog zločina je otežano, a najčešće i nemoguće.

Zbog posebne pažnje koju je potrebno pružiti žrtvama ovog kaznenog djela, određeno da će u svim ovim predmetima postupati Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku, kao

jedno od četiri specijalizirana državna odvjetništva u Republici Hrvatskoj za postupanje u predmetima ratnih zločina.

Radi osjetljivosti žrtava ovih kaznenih djela, u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova, Ravnateljstvom policije dogovorena je koordinacija u radu na ovim predmetima te su policijski službenici poduzeli nužne radnje i mjere kako bi došli do podataka o žrtvama i kako bi se u postupanju izbjegla njihova dodatna traumatizacija.

Tako su podaci pribavljani od Ministarstva branitelja, ostvareni su kontakti s humanitarnim organizacijama koje su pružale pomoć žrtvama Domovinskog rata, nevladinim udrugama koje se bave pružanjem pomoći ovim žrtvama i udrugama koje su od početka Domovinskog rata pomagale žrtvama, pribavljani su podaci od zdravstvenih ustanova kojima su se obraćale uglavnom ženske osobe-žrtve ovih kaznenih djela te su u nadležno državno odvjetništvo pozivane sve osobe za koje postoji informacija da je nad njima počinjeno ovo kazneno djelo kao i one osobe koje bi o tome mogle imati saznanja.

Analizom svih prikupljenih informacija i podataka, Ministarstvo unutarnjih poslova je utvrdilo da postoji sumnja da bi tijekom Domovinskog rata nad 182 žrtve mogli biti počinjeni ratni zločini silovanjem ili drugim oblicima seksualnog zlostavljanja.

Dodatnim provjerama je utvrđeno da su neke od tih potencijalnih žrtava u međuvremenu preminule, neke od žrtava, nakon što su pozvane u Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku, su same izjavile kako nad njima nije bilo počinjeno silovanje niti bilo koji drugi oblik seksualnog zlostavljanja kojeg bi bilo moguće podvesti pod neko od drugih obilježja kaznenog djela ratnog zločina počinjenog nečovječnim postupanjem, a neke su potencijalne žrtve odbile svaku mogućnost davanja iskaza.

U evidencijama nadležnih državnih odvjetništava postoje podaci da je ratni zločin silovanjem sigurno počinjen na štetu 57 žrtava, pretežno ženskih osoba. Od toga je u odnosu na 36 žrtava tog kaznenog djela pokrenut kazneni postupak, koji su postupci u raznim stadijima, od istrage koja je još u tijeku, a 15 je poznatih počinitelja osuđeno zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog silovanjem.

Državno odvjetništvo pruža svu potrebnu savjetodavnu i drugu stručnu pomoć u radu Povjerenstva koje trenutno izrađuje nacrt Zakona o zaštiti žrtava seksualnog nasilja u ratu.

c) Neki zločini od posebnog interesa javnosti

- Ratni zločin u Trpinji

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je 16. srpnja 2013. naložilo provođenje istrage protiv 15 osumnjičenika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. istog Zakona, zbog postojanja osnova sumnje da su od 14. rujna do kraja studenoga 1991. godine u Trpinji, osumnjičenici kao pripadnici paravojne Teritorijalne obrane Trpinja, odnosno para-redarstvenog Odjeljenja milicije Trpinja, protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog prava, naređivali i sudjelovali u protuzakonitom lišavanju slobode civila hrvatske narodnosti, njihovom zlostavljanju, mučenju i usmrćivanju te zlostavljanju, mučenju i usmrćivanju zarobljenih hrvatskih branitelja te je usmrćeno najmanje 13 civila i 6 hrvatskih branitelja.

- Ratni zločini počinjeni na Veleprometu

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru podiglo je 5. svibnja 2003. optužnicu protiv trojice okrivljenika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH. Protiv dvojice je postupak obustavljen jer su umrli dok se trećeokrivljeniku stavlja na teret da je kao pripadnik paravojskih postrojbi izdvajao zarobljenike na Veleprometu i odvodio ih u takozvanu „stolariju“ gdje je veći broj nestao, dok je izdvojio jednog zarobljenika i odveo ga u tzv. „stolariju“ gdje je tučen i maltretiran, a na Ovčari svim zarobljenicima prijetio ubojstvom.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru od 29. rujna 2006. u odsutnosti je optužen okrivljenik zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH, kojom ga se tereti da je nakon oružane agresije i okupacije grada iz skladišta poduzeća Velepromet izveo jednu osobu i usmrtio rafalom iz automatske puške.

Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru od 12. veljače 2007. podiglo je optužnicu protiv jednog okrivljenika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH, počinjenog tako da je nakon okupacije grada Vukovara u krugu poduzeća Velepromet usmrtio jednog civila.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru od 16. srpnja 1996. optužena su 23 okrivljenika zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH, jer su na području Vukovara, u krugu poduzeća Velepromet, nakon oružane agresije i okupacije grada Vukovara izvršili odvajanje ne-srpskog stanovništva, oduzeli im novac i vrijedne stvari, psihički i fizički ih zlostavljali te nakon toga veći broj usmrtili, a ostale zarobljenike odvezli u logore u Srbiji. Presudom Županijskog suda u Vukovaru od 16. svibnja 2000. osuđeni svi okrivljenici te su im izrečene kazne zatvora u rasponu od 5 do 20 godina zatvora.

- Ratni zločin u Sotinu

Zbog ratnog zločina počinjenog u selu Sotin optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru od 5. svibnja 2006. optuženo je 17 osoba, od kojih su dvije osobe pravomoćno oslobođene, a prema dvije osobe postupak je obustavljen, dok je prema 13 osoba optužnica na snazi.

U ovom zločinu Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i nadležno Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku su s Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije ostvarili intenzivnu suradnju. Naime, u predmetu ovog ratnog zločina početkom srpnja 2011. godine podaci i dokazi predani su Tužilaštvu za ratne zločine Republike Srbije na razmatranje radi poduzimanja kaznenog progona u Srbiji, budući je utvrđeno kako većina optuženika ima državljanstvo i prebivalište u Srbiji i nedostupni su pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, sve sukladno Sporazumu o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida od 13. listopada 2006.

Slijedom te suradnje, a radi provjere informacije o mogućoj lokaciji s posmrtnim ostacima stradalih civila iz mjesta Sotin, Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je u drugoj polovici travnja 2013. godine ishodilo od suca istrage Županijskog suda u Osijeku

nalog za provođenje ekshumacija, na temelju kojeg je Ured za zatočene i nestale provodio navedene radnje kojima su pronađeni posmrtni ostaci žrtava ovog ratnog zločina.

- Ratni zločini u Dalju, Erdutu i Aljmašu

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku od 11. svibnja 2010. pred Županijskim sudom u Osijeku pokrenut je postupak protiv E.T. zbog kaznenih djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. OKZRH i ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. istog Zakona. Optuženika se tereti da je 1. kolovoza 1991. u Dalju, kao zapovjednik 51. Motorizirane brigade JNA, tijekom oružane pobune lokalnog srpskog stanovništva te oružanog napada Republike Srbije i JNA na Republiku Hrvatsku izdao zapovijed podređenim zapovjednicima svojih postrojbi, podređenim pripadnicima Teritorijalne obrane Dalja i Borova sela i pridruženim dobrovoljcima za napad na mjesto Dalj te izričito naredio da u predstojećem napadu ne smije biti zarobljenih pripadnika policije i ZNG-a, te da je u razdoblju od 1. kolovoza pa do prosinca 1991. godine u Dalju, Erdutu i Aljmašu, kao zapovjednik 51. Motorizirane brigade JNA, iako je znao da pripadnici njemu podređenih postrojbi, pripadnici teritorijalne obrane i pridruženi im dobrovoljci u njegovoj zoni odgovornosti nezakonito zatvaraju i zlostavljaju, siluju i ubijaju civilne stanovnike te zarobljenike pripadnike Hrvatske vojske i policije, propustio poduzeti mjere da se takva protupravna postupanja suzbiju i počinitelji kazne te je svjesno pristao da njemu podređene postrojbe nastave činiti takve protupravne radnje, pa je tako ubijeno 136 osoba.

Veliki dio smrtno stradalih osoba su osobe koje su kao civili ili pripadnici hrvatskih oružanih snaga, zarobljeni u Vukovaru nakon 18. studenog 1991. te su tijekom transporta u logore na području Republike Srbije u prolaznim logorima u Dalju zlostavljani i ubijeni.

- Ratni zločini visokog vojnog zapovjedništva JNA napadom na Vukovar i istočnu Slavoniju

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku od 24. svibnja 2002., pred Županijskim sudom u Osijeku optužena su dvojica visoko pozicioniranih pripadnika tzv. JNA zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH. Optuženicima se stavlja na teret da su od 1. rujna 1991. do 31. prosinca 1991. V.K. kao savezni sekretar za narodnu odbranu SFRJ, a Z.J. kao komandant ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane SFRJ za vrijeme oružanog napada Savezne Republike Jugoslavije na Republiku Hrvatsku optuženi V.K. kontrolirajući JNA djelovao zajednički sa optuženim Z.J., te su izdavali zapovijedi pilotima JNA da zrakoplovima bombardiraju, raketiraju i mitraljiraju unaprijed utvrđene ciljeve na području istočne Slavonije za koje su znali ili morali znati da predstavljaju isključivo civilne, gospodarske, stambene, kulturne i druge objekte koji nisu služili u vojne svrhe i civilno stanovništvo koje nije sudjelovalo u neprijateljstvima i oružanom sukobu, te su svojim borbenim djelovanjima usmrtili ukupno 37 civila.

Navedenoj optužnici pripojene su optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru od 24. prosinca 2002. protiv V.K., B.A., Z.J., B.S., Ž.P., M.M., V.Š., M.R., V.Š. i G.H., zbog kaznenih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH, ratnog zločina protiv ranjenika i bolesnika iz članka 121. OKZRH, ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. OKZRH i kaznenog djela uništavanja kulturnih i povijesnih spomenika iz članka 130. OKZRH, uz primjenu članka 43. OKZRH.

Optuženicima se stavlja na teret da su od kolovoza do 18. studenog 1991. na području Općine Vukovar kao visoki časnici JNA, zapovijedali sebi podređenim nižim postrojbama da sustavno uništavaju i razaraju grad Vukovar, pa je tako grad Vukovar s cjelokupnim kulturnim i povijesnim obilježjima u potpunosti razoren, a što je za posljedicu imalo smrtno stradavanje 1292 civilne osobe.

Tom predmetu pripojena je i optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Bjelovaru od 16. studenog 1992., protiv V.K., Z.J. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 142. preuzetog Krivičnog zakona. Optuženicima se stavlja na teret da su V.K. kao sekretar Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu SFRJ, a Z.J. kao komandant RV i PVO JNA od 22. rujna 1991. do 3. siječnja 1992. naređivali borbena djelovanja prema civilnim osobama i civilnim objektima, temeljem kojih naredbi su pilotu Jugoslavenskog ratnog zrakoplovstva bombardirali, mitraljirali i raketirali privredne i stambene objekte na teritoriju Republike Hrvatske, kojom prilikom je smrtno stradalo 7 civila.

Optužnicom Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku od 26. studenog 2007. pred Županijskim sudom u Osijeku pokrenut je postupak protiv okrivljenika M.R. zbog kaznenih djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH te ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. OKZRH. Optuženika se tereti da je od kolovoza do 18. studenog 1991., na području Vukovara, sudjelujući u oružanoj agresiji tzv. JNA i njoj pridruženih srpskih teritorijalnih i drugih paravojnih postrojbi na Republiku Hrvatsku, kao zapovjednik 3. Motorizirane satnije 1. Motoriziranog bataljuna gardijske motorizirane brigade tzv. JNA, provodeći zapovijedi generala armije Veljka Kadijevića, koje je on kao savezni sekretar za narodnu odbranu bivše SFRJ izdavao obnašajući dužnost načelnika Stožera vrhovnog zapovjedništva bivše SFRJ, potom zapovijedi generala-pukovnika Blagoje Adžića kao načelnika Glavnog stožera oružanih snaga SFRJ, koji su isplanirali i zapovjedili cjelokupnu operaciju napada na grad Vukovar te neposredno izvršavajući zapovijedi pukovnike Mile Mrkšića kao zapovjednika Gardijske motorizirane brigade koja je provodila operaciju napada na grad Vukovar, tijekom napada izdavao zapovijedi sebi počinjenim pripadnicima svoje satnije te počinjenim pripadnicima TO da nasumce pucaju po gradu u kojem je u to vrijeme boravilo više tisuća ljudi, mahom civila, te nakon što je Vukovar 18. studenog 1991. osvojen, poticao pripadnike svoje postrojbe da ubijaju i zlostavljaju zatočene civile i branitelje koji su se predali te i sam sudjelovao u zlostavljanju i ubijanju pa je tako ubio odnosno hicem iz pištolja usmrtio jednu osobu.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je 18. veljače 2013. optužnicu protiv M.Đ. jer je 19. studenog 1991. u Vukovaru, iz grupe zarobljenih civila u dijelu zvanom Olajnica izdvojio civila A.L. i usmrtio ga hicima iz automatske puške, čime je počinio kazneno djelo protiv civilnog stanovništva iz članka 120. OKZRH.

- Logor Bučje

Zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina iz članka 120. OKZ RH na štetu osoba zatočenih u logoru Bučje do sada je pravomoćno osuđeno 7 osoba.

Naime, presudom Županijskog suda u Požegi broj K-52/95. od 13. listopada 1995. na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina osuđen je M.S. zbog kaznenog djela ratnog zločina iz na štetu zatvorenika logora Bučje. Zbog počinjenja istovrsnog kaznenog djela, a po optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Požegi osuđeni su na po 3 godine zatvora dvojica

počinitelja dok je trećeokrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 2 godine zbog počinjenja kaznenog djela otmice.

Zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina iz članka 120. OKZRH počinjenog na štetu zatočenika logora Bučje, na kaznu zatvora u trajanju od 6 godina osuđen je P.S. Zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog na štetu troje zatvorenika logora Bučje na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina osuđen je V.K., a R.A. je zbog istovrsnog kaznenog djela na štetu dvoje zatočenika logora Bučje pravomoćno osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine i 9 mjeseci.

Županijsko državno odvjetništvo u Bjelovaru naložilo je provođenje istrage protiv 12 osumnjičenika zbog kaznenog djela ratnog zločina iz članka 122 OKZ RH počinjenog na štetu ubijenih i nestalih logoraša logora Bučje, među kojima i dr. Ivan Šretera. Tijekom istrage od Tužilaštva za ratne zločine Srbije zatraženi su podaci o prebivalištu i državljanstvu osumnjičenih osoba te je zatraženo pretraživanje baze podataka Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju u Den Haag-u.

Istovremeno s formiranjem „MUP-a SAO Zapadne Slavonije“ i Stanice milicije Bučje uspostavljaju se logori - zatvori, najprije u selu Grđevica u tamošnjoj lovačkoj kući te više manjih zatvora po drugim selima, gdje su zatočenici držani kraće vrijeme nakon kojeg su ili likvidirani ili prebačeni u logor Bučje u kojem je bilo zatočeno više od 300 osoba koje su bile protupravno uhićene kao civili ili djelatnici MUP-a RH i ZNG-a.

Dana 31. siječnja 1992. pronađena su i ekshumirana dva tijela osoba zatočenih i stradalih u logoru. Od tada je u Bučju i okolici proveden veći broj ekshumacija i probnih iskapanja na lokacijama za koje se pretpostavljalo da se u njima nalaze posmrtni ostaci osoba smrtno stradalih u zatvoru na Bučju kao i posmrtni ostaci dr. Ivana Šretera pa su tako provedena probna iskapanja dana 11. do 16. prosinca 2009. u mjestu Cikote, općina Pakrac na području Cikočka bara, ali nisu pronađeni posmrtni ostaci traženih osoba. Još su u tri navrata i to 19. rujna 2012., 8. travnja 2013. te 13. studenog 2013. na širem području Bučja provedena probna iskapanja, ali nisu pronađeni traženi posmrtni ostaci usmrćenih osoba.

- Ratni zločini u Dubrovniku

Županijsko državno odvjetništvo u Dubrovniku podiglo je 18. siječnja 1993. optužnicu protiv Ž.S. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZRH i kaznenog djela ratnog zločina uništavanja kulturnih i povijesnih spomenika iz čl. 130. istog Zakona, počinjenih tijekom agresije bivše JNA na Dubrovačko područje 1991. i 1992. godine, a nakon provedenog postupka je okrivljenik Ž.S. osuđen na kaznu zatvora kaznu zatvora u trajanju od 10 godina, i to zato što je 6. prosinca 1991., kao zamjenik komandanta III. bataljuna pod zapovijedanjem V.K., neposredno sudjelovao u pripremi i izvršenju topničkog napada na grad Dubrovnik i njegovu okolicu, na koji je ispaljeno više tisuća projektila, uslijed čega je smrtno stradalo 13 civila i nanesena je nemjerljiva šteta spomenicima kulture i stambenim, vjerskim, kulturnim i drugim objektima tako da je od ukupno 824 spomenička objekta u potpunosti stradalo ukupno 461 objekt unutar starih zidina.

Županijsko državno odvjetništvo u Dubrovniku podiglo je 10. studenog 2009. optužnicu protiv visokih oficira bivše Jugoslavenske narodne armije J.C., M.R., P.S., M.J., B.S., O.V., R.K., V.K., M.Z., Z.G. zbog kaznenih djela ratnih zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZRH i kaznenih djela ratnih zločina uništavanja kulturnih i

povijesnih spomenika iz čl. 130. istog Zakona, počinjenih tijekom agresije bivše JNA na Dubrovačko područje 1991. i 1992. godine.

Optužnicom se terete trojica zapovjednika 2. Operativne grupe i to general J.C., M. i P.S.; zapovjednik 9. Vojno pomorskog sektora admiral M.J. i njegov zamjenik kapetan bojnog broda M.Z.; zapovjednik 2. Taktičke grupe general B.S.; zapovjednik 472. motorizirane brigade potpukovnik O.V. i njegov zamjenik major R.K. Također su optuženi kapetan I. klase V.K. zapovjednik 3. bataljuna 472. motorizirane brigade te poručnik bojnog broda Z.G., zapovjednik raketne topovnjače broj 403.

Osmoricu okrivljenika se tereti da nisu, obnašajući navedene dužnosti; premda su morali i bili dužni, ništa poduzeli da spriječe nedopušteno ponašanje podređenih jedinica koje su protivno Ženevskim konvencijama bez izbora cilja artiljerijskim oružjem granatirale naseljena mjesta, ubijale civilno stanovništvo, zatvarali ga, maltretirali i natjerali u bijeg, a po ulasku u naseljena mjesta rušili civilne, kulturne, vjerske i gospodarske objekte, pljačkali ih i palili pri čemu je u navedenom razdoblju na Dubrovačkom području ubijeno 116 civila dok je više stotina civila ranjeno te su uništeni kulturni i povijesni spomenici i nanesena šteta velikih razmjera. Okrivljenog V.K. tereti se da je kao zapovjednik 3. bataljuna 472. motorizirane brigade 6. prosinca 1991. izdao naređenje za granatiranje Dubrovnika i povijesne jezgre Starog grada; koji je kao cjelina pod zaštitom UNESCO-a i predstavlja spomenik nulte kategorije i koji je bio propisno obilježen UNESCO-vim simbolima raspoznavanja; pri čemu je ubijeno više civila i nanesena nesaglediva šteta kulturnim dobrima pod posebnom zaštitom međunarodnog prava. Okrivljenog Z.G. tereti se da je kao zapovjednik raketne topovnjače broj 403 tijekom 1991. godine izdavao naredbe da se sa te topovnjače ispali više tisuća granata po naseljenim mjestima gađajući Cavtat, Župu Dubrovačku, Zaton, Trsteno, hotele Croatia, Belvedere, Plakir, Tirena i Minčeta, u kojima su se nalazile izbjeglice te sam Stari grad, pri čemu je poginulo i ranjeno više civilnih osoba, a spomenicima kulture je nanesena šteta velikih razmjera.

Optužnica je podignuta temeljem podataka prikupljenih tijekom istrage te vojne dokumentacije bivše JNA koja je 2009. godine pribavljena putem Časnika za vezu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske pri Uredu tužiteljstva u Međunarodnom kaznenom tribunalu za bivšu Jugoslaviju u Den Haag-u.

Županijsko državno odvjetništvo u Dubrovniku podiglo je pred Županijskim sudom u Dubrovniku 3. rujna 2008. optužnicu protiv B.V. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZRH i kaznenog djela uništavanja kulturnih i povijesnih spomenika iz čl. 130. istog Zakona.

Okrivljenika se tereti da je u Trebinju tijekom 1991. godine pa do 29. listopada 1995. kao predsjednik Skupštine općine Trebinje, predsjednik Srpske autonomne oblasti Hercegovine, predsjednik kriznog štaba i ratnog štaba općine Trebinje te predsjednik ratnog predsjedništva općine Trebinje; djelujući individualno i u suradnji s Radovanom Karadžićem u cilju stvaranja tzv. velike Srbije na području bivše Jugoslavije, okupacijom i pripajanjem dijelova teritorija RH toj tvorevini i protjerivanjem hrvatskog stanovništva s tih područja; planirao, poticao, naložio i na drugi način pomogao u provođenju te ideje. Također da je u rujnu 1991. godine na području općine Trebinje naredio mobilizaciju teritorijalne obrane i formiranje jedinica specijalne policije kojima je popunjavao jedinice JNA koje su 1. listopada 1991. s područja Hercegovine i Crne Gore napale Republiku Hrvatsku i do 26. listopada 1991. privremeno okupirale područje od Prevlake do Stona, a grad Dubrovnik držale u potpunoj

blokadu u kojim napadima su postupali protivno odredbama međunarodnih Konvencija, odnosno namjerno i bezobzirno granatirali civilne objekte i spomenike kulture pri čemu je poginuo 91 civil, a 200 civila je ranjeno, dok su u okupiranim mjestima uništavali, palili i pljačkali gospodarske objekte i imovinu civila a zatečene ljude vodili u logore Morinje i Bileća. Uz opisana postupanja bezobzirno su granatirali povijesne jezgre Starog grada koja predstavlja spomenik nulte kategorije i pod zaštitom je UNESCO-a nanoseći golemu štetu spomenicima kulture unutar zidina. Nakon 26. listopada 1992., odnosno povlačenja JNA s okupiranog područja, imajući potpunu kontrolu i vlast nad oružanim snagama tzv. SAO Istočna Hercegovina, okrivljenik je zajedno sa zapovjednim kadrom Hercegovačkog korpusa naredio da se nastavi daljnje granatiranje Dubrovnika te granatiranje gospodarskih i civilnih objekata sve do 29. listopada 1995. pri čemu je ubijeno 7 civila, a 11 je teško ranjeno te je nanesena materijalna šteta.

Županijsko državno odvjetništvo u Dubrovniku podiglo je pred Županijskim sudom u Dubrovniku 8. lipnja 2010. optužnicu protiv R.G. zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Optužnicom ga se tereti da je kao zapovjednik tzv. Hercegovačkog korpusa vojske Republike Srpske od 26. listopada 1992. do 29. listopada 1995., protivno odredbama međunarodnog prava, izdao naredbe da se sa šireg područja Trebinja granatiraju civilni ciljevi na širem području Republike Hrvatske od Prevlake do Stona. U tom je granatiranju 7 civila smrtno stradalo, a više je civilnih osoba teško ranjeno dok je u znatnom obimu oštećena civilna imovina.

- Ratni zločin u Škabrnji

Županijsko državno odvjetništvo u Zadru je, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenog u Škabrnji 18. studenog 1991., tijekom 1995. godine podiglo optužnicu slijedom čega je do danas pravomoćno osuđeno ukupno 16 počinitelja ovog zločina.

Zbog ovog je zločina pred Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju u Den Haag-u vođeno više kaznenih postupaka pa je tako u odnosu na dvojicu optuženika donijeta osuđujuća presuda i to protiv Milana Babića, koji je u svojstvu Predsjednika tzv. Republike Srpske krajine, bio osuđen na 11 godina zatvora te Milana Martića, u svojstvu Načelnika policije u Kninu, sekretara za unutarnje poslove RSK, Ministra obrane SAO Krajine, Ministra unutarnjih poslova SAO Krajine i konačno predsjednika RSK, koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u trajanju od 35 godina. Osim toga, Ured tužiteljstva MKSJ teretio je zbog Škabrnje i Slobodana Miloševića kao i Jovicu Stanišića i Franka Simatovića.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske pribavljalo je i nastavlja pribavljati dokumentaciju iz navedenih predmeta za potrebe svojih postupaka.

- Ratni zločin u Pakračkoj Poljani

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je 9. lipnja 2011. optužnicu protiv hrvatskog državljanina T.M. zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZRH.

Optužnicom se okrivljenika tereti da je od 8. listopada do sredine prosinca 1991. kao zapovjednik pričuvne postrojbe MUP-a RH stacionirane u Pakračkoj Poljani i dijelom u Zagrebu na Zagrebačkom velesajmu te kao savjetnik u MUP-u RH; tijekom međunarodnog oružanog sukoba protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata i Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba; odgovoran za primjenu humanitarnih propisa međunarodnog prava o sigurnosti i zaštiti civila, osobno naređivao nezakonita lišavanja slobode, mučenja i ubojstva civilnih osoba te, znajući da njemu podređeni nezakonito postupaju neovlašteno lišavajući slobode, pljačkajući, zlostavljajući, mučeći, tjelesno povrjeđujući i ubijajući civilne osobe, propustio poduzeti mjere da takva nezakonita postupanja spriječi i suzbije pristajući na njihove posljedice. Stoga su njemu podčinjeni pripadnici pričuvne postrojbe MUP-a RH na širem području Kutine i Pakraca te na području grada Zagreba nezakonito lišili slobode 52 osobe, od kojih su 43 osobe ubijene, 3 se vode kao nestale, dok su ostale osobe preživjele mučenja i zlostavljanja.

- Ratni zločin u Sajevcu

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je 24. studenog 2010. optužnicu protiv državljanina Republike Hrvatske Ž.G. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZRH, a nakon provedenog postupka okrivljenik je proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 9 godina. Postupak je pravomoćno okončan.

Okrivljeniku se stavljalno na teret 5. listopada 1991. u Karlovcu, naselje Sajevec, tijekom ratnog sukoba na liniji razgraničenja s okupiranim teritorijem; gdje se kao djelatnik Policijske uprave karlovačke sa zadaćom obrane grada Karlovca od napada paravojsnih srpskih postrojbi i jedinica JNA, nalazio zajedno s više nepoznatih pripadnika Zbora narodne garde; protivno pravilima međunarodnog prava, u kući vlasnika M. ., iz vatrenog oružja lišio života članove obitelji M. R. i to njegovu šogoricu D.N. te maloljetnu kćerku D.R. U opisanom ratnom zločinu ubijena je i muška osoba M.R., a za njegovo stradavanje terete se nepoznati pripadnici Zbora narodne garde, koji su s okrivljenikom Ž.G. tom prigodom ušli u kuću ubijenog.

4. Baza podataka ratnih zločina

S obzirom da statistički podaci i prikaz podataka po broju okrivljenika ili broju spisa nije omogućavao potpuni pregled i analizu podataka slijedom čega se na temelju ocjenjivanja pojedinih predmeta nije moglo odrediti stvarno stanje u procesuiranim, a naročito u neprocesuiranim predmetima, nadležna su državna odvjetništva odredila na svojim područjima „zločine“. To je bilo od naročite važnosti radi procesuiranja zapovjedne odgovornosti u zločinima u kojima za svaku žrtvu nije bilo ili neće biti moguće otkriti i dokazati odgovornost za svakog neposrednog počinitelja.

Zato je „Zločin“ ustanovljen kao događaj određen karakterističnim vremenom, načinom i mjestom počinjenja, a koji ima sva bitna obilježja kaznenog djela ratnog zločina određena zakonom koji je u to vrijeme važio. (Osnovni krivični zakon Republike Hrvatske). Tako definiran zločin može sadržavati: samo spis/e (predmet/e) protiv poznatih počinitelja ili samo spis/e (predmet/e) protiv nepoznatih počinitelja ili spise (predmete) i protiv poznatih i protiv nepoznatih počinitelja.

Baza podataka ratnih zločina sadrži sistematizirane podatke o svim zločinima koji se dogodili od 1991. godine pa dalje i to ne samo onih počinjenih na teritoriju Republike Hrvatske već svih zločina u kojima su žrtve hrvatski građani, a počinjeni su na području drugih država. Uz zločine su povezane kolekcije cjelokupnih dokaza kojima se za pojedine zločine raspolaže, svi raspoloživi podaci o počiniteljima, žrtvama, materijali spisa predmeta u elektronskom obliku sa odlukama protiv poznatih i nepoznatih počinitelja kao i alatima za pretraživanje podataka prema raznim kriterijima.

Prema podacima iz Baze podataka ratnih zločina državnog odvjetništva³ zabilježeno je ukupno 490 zločina od čega je evidentirano 317 zločina po poznatim počiniteljima i 173 zločina po nepoznatim počiniteljima.

S obzirom na broj zločinima u kojima počinitelji nisu otkriveni, tijekom srpnja 2010. godine Državno odvjetništvo Republike Hrvatske zatražilo je od županijskih državnih odvjetništava nadležnih za rad izvješća o svim tim predmetima, nakon čega je provedena analiza pojedinih slučajeva i označeni su slučajevi koje je nužno prioritarno istražiti, kako na nacionalnom (državnom) nivou tako i na regionalnim (lokalnim) razinama.

Predmeti su rangirani po težini i broju žrtava i osjetljivosti, sve s ciljem da se sustavno istraže zločini u kojima do sada počinitelji nisu otkriveni i procesuirani. Slučajevi su samo posebno istaknuti po prioritetima budući da i dalje postoji obaveza svih tijela da se svi ratni zločin istraže i procesuiraju. Navedeni popis s listom svih zločina dostavljen je Ministarstvu unutarnjih poslova, Ravnateljstvu policije radi sastavljanja svojevrsnog „akcijskog plana“ u istraživanju neprocesuiranih ratnih zločina te zbog intenziviranja kriminalističke obrade u cilju otkrivanja počinitelja odgovornih za te zločine.

Radi poduzimanja dodatnih aktivnosti u svrhu istraživanja svih zločina počinjenih na području Republike Hrvatske ili na štetu njenih državljana, donesena je u veljači 2011. godine „Strategija u vezi obveza pojedinih tijela u istraživanju i procesuiranju ratnih zločina počinjenih u razdoblju od 1991. do 1995. godine“, a radi podrške i provođenja Strategije, u Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske sačinjen je Operativni program kojim su detaljno propisane neposredne obveze svih državnih odvjetnika, određeni rokovi te se posebno obvezuje državne odvjetnike da koordiniraju rad s djelatnicima policije zaduženima za rad na ovim predmetima. Navedenim Operativnim programom se u onim najsloženijim slučajevima traži sastavljanje timova za rad te sustavno podnošenje izvješća o napretku u istraživanju u pojedinim predmetima.

Veliki je interes javnosti za podatke koje sadrži Baza podataka ratnih zločina, ali zbog zakonskih ograničenja, prije svega činjenice da se radi o spisima predmeta koji su u radu u različitim stadijima postupka koji sadrže i klasificirane podatke, takav uvid nije moguć.

Napominje se da je pristup Bazi podataka ratnih zločina dopušten nadležnim tijelima otkrivanja, odnosno policijskim službenicima.

5. Postupanja po posebnim sporazumima za ratne zločine s tužiteljstvima u regiji

Kako je već ranije naglašeno, protiv velikog broja okrivljenika kazneni postupci zbog ratnih zločina su pokrenuti ili vođeni u odsutnosti. Zato je radi učinkovitijeg postupanja i

³ Podaci na dan 31. prosinca 2013.

prikupljanja i razmjene dokaza, a na koncu i da bi počinitelji bili osuđeni i izdržali izrečene kazne, državno odvjetništvo ponudilo suradnju tužiteljstvima u drugim državama. Ovo tim više jer je dokazivanje u predmetima ratnih zločina znatno otežano bez međunarodne suradnje.

Stoga su, osim općih, s tužiteljskim uredima u regiji koji rade na procesuiranju kaznenih djela ratnih zločina zaključeni posebni sporazumi za postupanje u predmetima ratnih zločina i to:

- Sporazum o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida s Tužilaštvom za ratne zločine Republike Srbije od 13. listopada 2006.,

- Sporazum o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida s Vrhovnim državnim tužilaštvom Crne Gore od 28. srpnja 2006.

- Protokol između Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Tužiteljstva Bosne i Hercegovine o suradnji u progonu počinitelja kaznenih djela ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida od 3. lipnja 2013.

Pored pojedinih radnji pružanja pomoći u konkretnim predmetima, tužiteljskim uredima u regiji predani su i podaci i dokazi u određenim predmetima u kojima je utvrđeno da počinitelji prebivaju na području tih država i imaju njihova državljanstva, zbog čega ne mogu biti izručeni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske.

Tako su Tužilaštvu za ratne zločine Republike Srbije predani podaci u 34 predmeta u odnosu na 63 osobe. Od tog broja, u Republici Srbiji podignuto je optužnica protiv 20 osoba, te je 18 osoba osuđeno, od čega 14 pravomoćno. Vrhovnom državnim tužilaštvu Crne Gore predani su podaci u 3 predmeta u odnosu na 8 osoba te je protiv 6 osoba podignuta optužnica u Republici Crnoj Gori te je 31. srpnja 2013. donesena presuda kojom su četvorica okrivljenika proglašena krivima, a dvojica su oslobođena od odgovornosti, međutim, navedena presuda nije još pravomoćna.

Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine predalo je podatke i dokaze Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske koji su dostavljeni Županijskom državnom odvjetništvu u Splitu budući je utvrđeno da okrivljenici prebivaju na području nadležnosti tog državnog odvjetništva te su protiv trojice (3) osumnjičenika, koji su i državljani Republike Hrvatske, gdje zapravo prebivaju, donesena Rješenja o provođenju istrage zbog ratnih zločina počinjenih na području Bosne i Hercegovine.

6. Projekt Časnika za vezu i mladih profesionalaca u MKSJ

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske još je 13. srpnja 2006. sa Uredom tužiteljstva Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju u Den Haag-u zaključilo Memorandum o razumijevanju o pomoći u istraživanju ratnih zločina koji je omogućio pretraživanje bogate Baze podataka Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju.

Na jednoj od regionalnih Konferencija tužitelja za ratne zločine na Brijunima na kojima se sastaju tužitelji iz regije koji rade na ovim predmetima, prihvaćen je projekt „Časnika za vezu i mladih tužitelja u posjeti Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu

Jugoslaviju“ u Den Haag-u, koji je prepoznat od strane međunarodne zajednice pa ga financira Europska Komisija.

Naime, iz dotadašnje prakse mogućnosti pronalaska podataka i dokaza do kojih dotad državno odvjetništvo nije bilo u mogućnosti doći, a koji potječu iz arhiva drugih država te se nalaze u Bazi podataka Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju (primjerice - dokumentacija bivših vojnih arhiva u Beogradu), osmišljen je navedeni projekt u dva dijela.

U okviru jednog dijela Projekta „Časnik za vezu“ Državnog odvjetništva Republike Hrvatske pretražujući bogate kolekcije dokaza Baze podataka MKSJ odabire podatke i dokumente iz te Baze za potrebe korištenja u domaćim predmetima zbog ratnih zločina te ostvaruje neposrednu komunikaciju s tužiteljima i analitičarima i drugim stručnjacima Ureda Tužiteljstva Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju. Drugi dio Projekta obuhvaća obuku mladih profesionalaca, redom državnoodvjetničkih savjetnika, iz svih državnih odvjetništava u Republici Hrvatskoj, koji su raspoređeni na rad u konkretnim predmetima Tribunala u Den Haag-u.